

Вадим Чалик

викладач

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Вітчизняне адміністративне право, яке перебуває на сучасному етапі історичного розвитку в рамках інституційного реформування всіх державних інститутів, зумовленого прагненням до демократичного переходу, потребує серйозного оновлення та визначення інноваційних шляхів свого подальшого розвитку. Поглиблений розвиток новітніх технологій у сфері зв'язку та процес глобальної інтеграції змушують правоохоронні органи потребувати якісного інформаційного забезпечення та високошвидкісного прийому інформації. Викладене свідчить про актуальність дослідження сучасного розвитку адміністративного права, розробки та впровадження сучасних науково-технічних засобів, інформаційних технологій та їх застосування в українському адміністративному праві.

Сьогодні уявити наше життя без інформаційних технологій просто неможливо. Велика кількість сучасних потреб людини може бути задоволена завдяки стрімкому розвитку цифровізації. Потреби у сфері публічного адміністрування не є винятком. Наша країна обрала курс на формування «сервісної держави», що має на меті розробку великої кількості спеціальних додатків, ресурсів та програм, які мають на меті полегшити процеси отримання адміністративних послуг, що створює лише позитивний ефект на імідж держави як в очах її громадян, так і на світовій арені. Причиною такому процесу є низка факторів, серед яких: зручність отримання послуг в режимі онлайн, економія часу та енергії. Проявом цифровізації адміністративних послуг є запровадження процесу електронного урядування, необхідність та актуальність не викликає жодного сумніву, адже це вимога часу, наступний крок у розвитку суспільних відносин [1, с. 330].

Активний процес інформатизації торкнувся всіх основних сфер суспільної діяльності, зокрема й права. Як багатогранне соціальне явище право має різні прояви, виконує важливі функції, тому застосування в ньому цифрових технологій здійснюється в різноманітних напрямках. Процес впровадження цифрових технологій у право супроводжується ухваленням відповідних законодавчих актів, якими регламентуються умови та порядок їх застосування в тих чи інших видах юридичної діяльності. Наразі прийнята ціла система таких актів, які, зокрема, визначають правові засади електронного документообігу, функціонування інформаційно-комунікативних систем у сфері публічного управління, електронних

державних реєстрів тощо. Однак деякі сфери та напрями застосування цифрових технологій у праві залишаються неврегульованими, а отже, їх впровадження в ці сфери потребує подальшого розвитку [2, с. 117].

Цифрові технології надають широких можливостей для трансформації системи державного управління, зокрема у сфері надання адміністративних послуг. На кожному новому етапі інтеграції цифрових технологій та їх розвитку («оцифровування» процесів, електронний уряд, цифровий уряд) відбуваються вагомі зміни, як у використанні різного роду технологій, так і в організації діяльності органів державної влади, взаємодії з громадянами тощо [3, с. 15].

Якщо на ранніх етапах інтеграції в інноваційну систему державотворення, інформаційні технології давали змогу провести оптимізацію і автоматизацію існуючих адміністративних процедур (часто на основі стандартизації процедур), то нині, на етапі створення цифрового уряду, технології розглядаються як можливість реалізації послуг, створення благ, адаптованих за складом і порядком надання до індивідуальних потреб громадян, що підвищує якість надання державних послуг і суспільних благ, їх суспільну цінність.

Отже, цифрові технології в праві являють собою особливим чином організований процес застосування засобів комп'ютерної та іншої електронно-обчислювальної техніки, програмного забезпечення, інформаційно-комунікаційних мереж та інших цифрових засобів, за допомогою яких здійснюється збирання, фіксація, обробка, зберігання та поширення правової інформації, а також створення нових документів в електронній формі.

Прискорена інформатизація життя суспільства і держави вимагає створення внутрішньодержавного правового середовища (із урахуванням міжнародного рівня) у сфері використання інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій. Цифровізація – це впровадження цифрових технологій в усі сфери життя: від взаємодії між людьми до промислових виробництв, від предметів побуту до дитячих іграшок, одягу тощо. Це перехід біологічних та фізичних систем у кібербіологічні та кіберфізичні (об'єднання фізичних та обчислювальних компонентів).

Основними напрямками застосування цифрових технологій у праві є: електронне урядування (публічне управління); електронне правосуддя (судочинство); електронні юридичні послуги (консультації); електронний адвокат; електронна демократія. Видами цифрових технологій у праві є: державні електронні реєстри; інформаційнокомунікаційні системи; інформаційно-пошукові аналітичні правові системи; інформаційні (автоматизовані) системи; електронні комп'ютерні мережі офіційних веб-сайтів державних органів і органів місцевого самоврядування тощо [4, с. 114].

Адміністративне законодавство України у сфері регулювання цифрових

технологій у праві визначає: порядок застосування єдиних державних реєстрів; правові засади електронного документообігу в публічному управлінні, вимоги до електронного документа; порядок застосування інформаційних (автоматизованих) та інформаційно-комунікаційних систем у діяльності судів, органів публічного управління тощо. Напрямами подальшого розвитку застосування цифрових технологій у праві, які потребують законодавчого врегулювання, є: електронна система охорони здоров'я; окремі елементи електронної демократії (електронні вибори, референдуми); електронні юридичні послуги, зокрема й адвокатські [5, с. 35].

Метою сучасної держави має стати така інформаційно-технологічна організація взаємодії органів державної (адміністративної) влади та соціуму, яка найбільш повно забезпечить реалізацію потреб громадян і надання їм публічних адміністративних послуг, реалізованих на основі використання цифрових технологій. Цифровізація державних послуг на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій сприятиме підвищенню ефективності, відкритості, прозорості діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування, сприятиме формуванню нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян. Правове підґрунтя системи цифровізації державних адміністративних послуг мають становити та забезпечувати нормативно-правові документи, які повинні бути переглянуті та відкориговані відповідно до умов сьогодення. Зокрема, потребує унормування та деталізації процес, спрямований на розширення видів електронних адміністративних послуг «Дія» [4, с. 113].

Незважаючи на ґрунтовну нормативно-правову базу для надання адміністративних послуг через мережу Інтернет, на практиці це не завжди є можливим, зважаючи на технічну оснащеність Центрів надання адміністративних послуг, створення ними власного веб-сайту, виду послуги, яка надається. На нашу думку для кращого забезпечення можливості отримати адміністративну послугу через мережу Інтернет необхідно запровадити доступні механізми взаємодії між суб'єктами надання адміністративних послуг в режимі онлайн, необхідно затвердити алгоритм їхньої роботи для отримання послуги в електронному вигляді, починаючи від інформування про пакет документів і завершуючи отриманням результату послуги, засвідченої в належному форматі [6, с. 59].

Сучасний стан світової спільноти характеризується всеосяжним проникненням комп'ютерних технологій у різні галузі людської діяльності – економічну, соціальну, управлінську та інші. Комп'ютеризація прискорила передачу і обмін отриманою інформацією між суб'єктами адміністративного права. На даний момент робота правозастосовних органів вже не мислима без розгалуженої системи обліків, усередині якої в тісній взаємодії функціонують комп'ютерні підсистеми реєстрації норм та комп'ютерні бази, що дозволяють миттєво отримати необхідні дані. Крім того, спеціальні

програми використовуються при проведенні різних видів експертиз, досліджень та багато іншого [7, с. 77].

В Україні є всі умови для реалізації процесів цифровізації та переходу на більш високий технологічний рівень розвитку та надання державних адміністративних послуг. При системному державному підході, що супроводжується формуванням належної правової бази, цифрові технології стимулюватимуть розвиток відкритого інформаційного суспільства як одного з важливих чинників розвитку демократії в країні та підвищення якості життя громадян України.

Отже, управлінська інформаційна система – це пізнавальна діяльність, результатом якої є формування об'єктивної реальності про будь-яку подію. Наразі бракує чітких методів і стратегій отримання загальної та найважливішої інформації, що призводить до проблем на практиці. Для того, щоб цього не сталося, важливо продовжувати вивчати всі питання щодо способів отримання багатоаспектної інформації з метою вдосконалення процесу отримання такої інформації, впровадження новітніх технологій в адміністративне право та її використання, з метою переходу до вищого рівня технологічного розвитку та надання національних адміністративних послуг.

1. Краковська А.Є., Бабики М.К. Цифровізація адміністративних послуг в Україні: проблеми та перспективи розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. Вип. 70. С.329-334.

2. Петренко Н. О., Машковська Л. В. Цифровізація державних адміністративних послуг в Україні: нормативно-правові аспекти. *Право і суспільство*. 2020. № 2. С. 112-119.

3. Адміністративістика в умовах цифровізації: теорія, правове регулювання, практика : монографія / авт. колектив: С. В. Ківалов, Л. Р. Біла-Тіунова, Т. А. Латковська та ін. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 800 с.

4. Петрова М. М. Электронный менеджмент в публичном секторе Болгарии: монография. Faber, 2019, 330 с.

5. Берназюк О. О. Напрями застосування та види цифрових технологій у праві. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 4. С. 34-38.

6. Єгорова-Луценко Т. П. Цифровізація у сфері надання адміністративних послуг. *Цифрові трансформації України 2020: виклики та реалії*: зб. наук. пр. НДІ ПЗІР НАПрН України № 1 за матеріалами круглого столу, 18 вересня 2020 р. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2020. С. 53-62.

7. Фунікова О. В. Інноваційні технології в правозастосовній діяльності. *Гуманітарний часопис*. 2013. № 3. С. 79-84.